

ΛΥΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ 2020 – 2021

Επώνυμο :

Όνομα :

Μέρος Α΄ - Κείμενο

«Θα έρθεις, να παίξουμε στον υπολογιστή;»

Ερώτημα καθημερινό για τα παιδιά της σημερινής τεχνολογικής εποχής· ερώτημα που δεν ηχεί παράξενα στα αυτιά των σημερινών γονέων, που αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα. Και ποια είναι αυτή; Η έλλειψη της ουσιαστικής, ζωντανής επαφής, που αρχίζει από τις πολύ τρυφερές ηλικίες.

Το ζωντανό παιχνίδι έχει αντικατασταθεί από το παιχνίδι στην οθόνη ήδη από τη νηπιακή ηλικία. Είναι τόσο συνηθισμένη η εικόνα ενός νηπίου να κρατάει στα χέρια του ένα κινητό και οι γονείς του παραδίπλα να πίνουν καφέ και να συνομιλούν με τους φίλους τους. Οι φίλοι του παιδιού, όμως, απουσιάζουν εκκωφαντικά... Δεν τρέχουν μαζί του, δεν μαλώνουν, δεν λερώνονται, δεν πέφτουν κάτω να χτυπήσουν και να παρηγορήσει ο ένας τον άλλον· εικόνες που έρχονται ως ανάμνηση από τη δική μας παιδική ηλικία, που υποδηλώνουν υγεία, ζωντάνια, χαρά, ενεργητικότητα.

Αρα, ποιο **συμπέρασμα** απορρέει από τα παραπάνω; Ο εθισμός στη μοναξιά. Το παιδί εκπαιδεύεται από πολύ νωρίς να αναπληρώνει την ανθρώπινη παρουσία με την τεχνολογία. Αρχικά ο γονέας, που είτε λόγω φόρτου εργασίας είτε λόγω κόπωσης είτε λόγω άγνοιας κινδύνου αντικαθιστά την ενασχόλησή του και εξαγοράζει την «ησυχία» του παιδιού με την οθόνη· στη συνέχεια το ίδιο το παιδί, που εξοικειωμένο πια με αυτήν τη μορφή φιλίας και συντροφιάς, **την επιζητά**· αργότερα ο έφηβος, που έχει εκατοντάδες «φίλους» στο διαδίκτυο, αλλά είναι **μόνος**, γιατί έχει μάθει να είναι **μόνος**.

Ποιος από αυτούς τους φίλους θα καθίσει δίπλα του, να τον ακούσει, χωρίς να κρατάει στα χέρια του ένα κινητό, το οποίο χτυπάει ανά κλάσμα δευτερολέπτου; Περνάς δίπλα από «παρέες» φίλων, ήδη από τις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού, που δεν μιλούν, αλλά απλώς κοιτάζουν ένα κινητό. Η μόνη τους κουβέντα με τους άλλους γίνεται, όταν σχολιάζουν - με κουτσομπολίστικη διάθεση - κάτι που βλέπουν στο κινητό για έναν τρίτο. Κι όταν διαλυθεί αυτή η «παρέα», μέχρι να γυρίσουν στο σπίτι τους, θα περπατούν με το βλέμμα προσηλωμένο στο κινητό. Κοινός παρονομαστής όλων αυτών η **μοναξιά** και η εσωτερική ανάγκη για πραγματική επαφή.

Η κατάσταση είναι απογοητευτική για δύο λόγους: αφενός, επειδή τα παιδιά και οι νέοι που έχουν εγκλωβιστεί σε αυτήν δεν βιώνουν ούτε ουσιαστική επαφή ούτε πραγματική φιλία, κι αφετέρου, επειδή δεν το συνειδητοποιούν. Και δεν το συνειδητοποιούν, επειδή δεν έχουν ζήσει την πραγματική συντροφικότητα, τη ζωντανή επαφή, τη φιλία. Οι φίλοι ως παιδιά παίζουν ώρες επί ωρών μαζί ακόμα και χωρίς υλικά παιχνίδια, τρέχουν μαζί, γελούν, μαλώνουν, χτυπιούνται, ξαναφιλιώνουν και, όταν τελειώνει η μέρα, ανυπομονούν να έρθει η επόμενη, για να ξανασυναντηθούν. Οι φίλοι ως έφηβοι μιλούν με τις ώρες, κλαίνε, μοιράζονται τις αγωνίες τους,

τα προβλήματά τους, τους εκνευρισμούς τους, τους πρώτους έρωτες. **Τι** κάνουν, αντίθετα, οι περισσότεροι φίλοι της εποχής μας; Έχουν ως πρώτο και ίσως μοναδικό **φίλο** τον υπολογιστή και το κινητό: αυτή είναι η αλήθεια! Ανατρέψτε την...

Κατανόηση κειμένου

Να καταγράψετε σε 80 περίπου λέξεις (8 – 10 σειρές) το πρόβλημα που παρουσιάζεται στο κείμενο.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Το πρόβλημα που παρουσιάζεται στο κείμενο είναι η έλλειψη ουσιαστικής, ζωντανής επαφής των παιδιών και των εφήβων στη σύγχρονη εποχή. Η έννοια του παιχνιδιού έχει διαφοροποιηθεί και τα παιδιά ασχολούνται από πολύ μικρή ηλικία περισσότερο με την οθόνη, ακόμα κι όταν συγκεντρώνονται, για να παίξουν μαζί ή αργότερα, για να κάνουν παρέα. Τέλος, στο κείμενο εκφράζεται η ανησυχία ότι η έννοια της φιλίας έχει διασαλευτεί (έχει αλλάξει περιεχόμενο) και ο βαθύς προβληματισμός ότι τα παιδιά και οι έφηβοι δεν αντιλαμβάνονται αυτήν την αλλαγή, καθώς στη συνείδησή τους έχει εντυπωθεί αυτή η έννοια της φιλίας.

(5 μονάδες)

Μέρος Β΄: Συντακτικό

1. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους του κειμένου:

- **συμπέρασμα:** είναι υποκείμενο στο απορρεεί
- **την:** είναι αντικείμενο στο επιζητά
- **μόνος:** είναι κατηγορούμενο στο ο έφηβος
- **η μοναξιά:** είναι υποκείμενο στο εννοούμενο ρήμα είναι
- **Τι:** είναι σύστοιχο αντικείμενο στο κάνουν
- **φίλο:** είναι κατηγορούμενο στα τον υπολογιστή και το κινητό

(6 μονάδες)

2. Να αναγνωρίσετε το είδος και τη συντακτική θέση των παρακάτω δευτερευουσών προτάσεων:

▪ . . . γιατί έχει μάθει
αιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της **αιτίας** στο ρήμα «είναι»

▪ . . . να είναι μόνος
βουλητική ως **αντικείμενο** στο ρήμα «έχει μάθει»

▪ . . . να τον ακούσει
τελική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του **σκοπού** στο ρήμα «θα καθίσει»

▪ . . . μέχρι να γυρίσουν στο σπίτι τους
χρονική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του **χρόνου** στο ρήμα «θα περπατούν»

▪ . . . επειδή τα παιδιά και οι νέοι (που έχουν εγκλωβιστεί σε αυτήν) δεν βιώνουν ούτε ουσιαστική επαφή ούτε πραγματική φιλία
αιτιολογική ως **επεξήγηση** στον εμπρόθετο προσδιορισμό της αιτίας «για δύο λόγους», που προηγείται

▪ . . . όταν τελειώνει η μέρα
χρονική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του **χρόνου** στο ρήμα «ανυπομονούν»

(9 μονάδες)

3. Να μετατρέψετε τη σύνταξη των παρακάτω προτάσεων από ενεργητική σε παθητική και αντιστρόφως:

- Το ζωντανό παιχνίδι έχει αντικατασταθεί από το παιχνίδι στην οθόνη ήδη από τη νηπιακή ηλικία.

Το παιχνίδι στην οθόνη έχει αντικαταστήσει το ζωντανό παιχνίδι ήδη από τη νηπιακή ηλικία.

- να παρηγορήσει ο ένας τον άλλον

να παρηγορηθεί ο ένας από τον άλλον

- Αρχικά ο γονέας εξαγοράζει την «ησυχία» του παιδιού με την οθόνη.

Αρχικά εξαγοράζεται από τον γονέα η «ησυχία» του παιδιού με την οθόνη.

- στη συνέχεια το ίδιο το παιδί την επιζητά

στη συνέχεια αυτή επιζητείται από το ίδιο το παιδί

- Οι φίλοι χτυπιούνται.

Οι φίλοι χτυπούν ο ένας τον άλλον.

(10 μονάδες)

Μέρος Γ': Λεξιλόγιο – Γραμματική

1. Να αντιστοιχίσετε τους τύπους της στήλης Β με τα μέρη του λόγου της στήλης Α (η αντιστοίχιση θα γίνει στην 3η στήλη, όπου θα συνδυάσετε αριθμό με γράμμα, π.χ. 11 – ια):

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β	Αντιστοίχιση αριθμού – γράμματος
1) Σύνδεσμος	α. Ενημερωμένος	<u>1 – ι</u>
2) Επίρρημα	β. Θεωρήστε	<u>2 – στ</u>
3) Πρόθεση	γ. Μπράβο	<u>3 – ε</u>
4) Ρήμα στην προστακτική	δ. Ό,τι	<u>4 – β</u>
5) Επιφώνημα	ε. Προς	<u>5 – γ</u>
6) Ρήμα στην υποτακτική	στ. Πώς	<u>6 – ζ</u>
7) Ουσιαστικό	ζ. Θεωρήσετε	<u>7 – η</u>
8) Επίθετο	η. Καθηγήτρια	<u>8 – θ</u>
9) Αντωνυμία	θ. Χαριτωμένος	<u>9 – δ</u>
10) Μετοχή	ι. Ότι	<u>10 – α</u>

(10 μονάδες)

2. Να βρείτε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων:
(Προσοχή στην ορθογραφία και στον τονισμό!)

- άσπρος λευκός
- έλλειψη στέρηση
- λείος ομαλός, επίπεδος
- βουνό όρος
- ιδιόρρυθμος ιδιότροπος, παράξενος
- θέληση επιθυμία, βούληση
- συνέπεια υπευθυνότητα
- φιλαλήθης ειλικρινής
- γρηγοράδα ταχύτητα
- ευστροφία εξυπνάδα, ευφυΐα

(10 μονάδες)

3. Να συμπληρώσετε στον παρακάτω πίνακα τους τύπους που λείπουν:
 (Προσοχή στην ορθογραφία και στον τονισμό!)

ΡΗΜΑ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΛΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΛΟΡΙΣΤΟΣ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ ΕΝΕΣΤΩΤΑ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ
τιμώ	τίμησα	τιμήθηκα	τιμώντας	<u>τιμημένος</u>
θεωρώ	θεώρησα	<u>θεωρήθηκα</u>	θεωρώντας	θεωρημένος
κόβω	έκοψα	κόπηκα	<u>κόβοντας</u>	κομμένος
απαλλάσσω	<u>απάλλαξα</u>	απαλλάχθηκα	απαλλάσσοντας	απαλλαγμένος
<u>εκλέγω</u>	εξέλεξα	εκλέχθηκα	εκλέγοντας	εκλεγμένος

(20 μονάδες)

4. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τα παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων – θα χρησιμοποιήσετε περιφραστικό τύπο μόνον όπου δεν υπάρχει μονολεκτικός:

(Προσοχή στην ορθογραφία και στον τονισμό!)

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
ακριβή	<u>ακριβότερη</u>	(ακριβότατη)
<u>η ακριβής</u>	ακριβέστερη	ακριβέστατη
πολύ	περισσότερο	<u>πάρα πολύ</u> (επίρρ.)
λίγο	<u>λιγότερο</u> (επίρρ.)	ελάχιστα
<u>η μακριά</u>	μακρύτερη	μακρύτερη
<u>μορφωμένος</u>	πιο μορφωμένος	πολύ μορφωμένος
γλυκές	γλυκύτερες	<u>γλυκύτερες</u>
επιεικώς	<u>επιεικέστερα</u> (επίρρ.)	επιεικέστατα
(-)	ανώτερος	<u>ανώτατος</u>
<u>υπέρλαμπρος</u>	(-)	(-)
<u>χάρτινος</u>	(-)	(-)

(10 μονάδες)